

**Миколаївський обласний інститут
післядипломної педагогічної освіти**

Лабораторія методики викладання мов і літератур

Д. П. Діордіца

**Професійна майстерність учителя
української мови і літератури
у творчому розвитку учня**

Методичні рекомендації

м. Миколаїв

2014

Сучасний етап розвитку педагогічної науки та педагогічної практики характеризується зміщенням акцентів освітньої парадигми в бік гуманізації й саморозвитку особистості, що визначає основну мету вчителя (зокрема словесника) – пробудити в дитині творця, розвинути закладений творчий потенціал, спонукати до саморозвитку, а також зумовлює необхідність переорієнтації педагога на реалізацію у своїй педагогічній діяльності креативогенної стратегії навчання, формування креативної компетентності.

З огляду на це проблема використання можливостей післядипломної освіти для виявлення розвитку й реалізації творчого потенціалу вчителів-словесників має свій відбиток в усіх напрямках роботи лабораторії методики викладання мов і літератур.

З метою подальшого розвитку методичної та предметної компетенції вчителів – словесників у 2013-2014 навчальному році робота проводилася за такими напрямками:

- вивчення стану викладання мовно-літературної освіти, методичної та навчально - виховної роботи у загальноосвітніх навчальних закладах області;
- розробка навчально – методичного комплексу підвищення кваліфікації вчителів-словесників в умовах переходу на новий зміст освіти;
- реалізація державних та регіональних програм;
- апробація підручників;
- забезпечення науково - методичного супроводу навчального процесу, його спрямування на реалізацію й розвиток сучасних технологій;
- вивчення та узагальнення перспективного педагогічного досвіду;
- розвиток творчого потенціалу вчителя та учня.

Навчання української мови і літератури в загальноосвітніх закладах області здійснюють 1384 учителів-словесників.

За 2013-2014 н. р. підвищили кваліфікацію 248 учителів української мови і літератури.

**Аналіз виконання плану
проходження курсів підвищення кваліфікації
вчителями української мови і літератури
за 2013 - 2014 навчальний рік**

№ п/п	Назва міста (району)	Замовлення	Фактично
1	м. Миколаїв	56	50
2	м. Первомайськ	10	8
3	м. Вознесенськ	5	7
4	м. Южноукраїнськ	4	5
5	м. Очаків	2	5
6	Арбузинський район	5	7
7	Баштанський район	11	11
8	Братський район	7	6
9	Березанський район	10	9
10	Березнегуватський	7	8

район

11	Веселинівський район	9	7
12	Вознесенський район	8	7
13	Врадіївський район	8	6
14	Доманівський район	9	7
15	Єланецький район	4	8
16	Жовтневий район	10	14
17	Казанківський район	3	4
18	Кривоозерський район	10	6
19	Миколаївський район	11	9
20	Новобузький район	8	7
21	Новоодеський район	10	8
22	Очаківський район	5	7
23	Первомайський район	7	8
24	Снігурівський район	7	10
25	Школи-інтернати	8	9
26	ПТНЗ	10	11
27	МБУФК та ін.	4	4
	Разом:	252	248

Ефективність навчально-виховного процесу залежить насамперед від рівня фахової майстерності педагогів, їх прагнення до самоудосконалення, до самоосвіти, підвищення кваліфікації. Оновлення змісту шкільної філологічної освіти вимагає від педагога постійного поповнення як професійних так і фахових знань, зростання рівня майстерності.

Сучасні тенденції в освіті актуалізують проблему формування та становлення творчої особистості, здатної адаптуватися у принципово нових умовах сьогодення. Учитель сам повинен бути творчою особистістю з чіткою методичною настановою на пошук та дослідницьку діяльність.

На «філологічній» карті Миколаївщини відкрились нові імена вчителів-словесників, котрі вирізняються своїм неординарним підходом до викладання предмета та активно працюють над розвитком методичних та практичних технологій. Заслужують на увагу дослідження вчителів-методистів:

(із досвіду роботи на присвоєння звання «Роботи на присвоєння звання «Учитель-методист»)

Польова Людмила Іванівна, учитель української мови і літератури Баштанської ЗОШ I-III ступенів №1 Баштанської районної ради. Тема – Розвиток мовленнєво-комунікативних умінь учнів на уроках української мови.

Гушпіт Наталія Борисівна, учитель української мови і літератури Доманівського РНВК Доманівської районної ради. Тема – Формування політкультурної компетентності учнів засобами інноваційних технологій.

Грижимайло Ольга Миколаївна, учитель української мови і літератури Вознесенського ліцею «Інсайт». Тема – Формування креативності особистості на основі застосування особистісно-діяльнісного підходу на уроках української мови і літератури.

Васильєва Вікторія Василівна, учитель української мови і літератури Очаківської ЗОШ I-III ступенів №4. Тема – Формування інформаційної компетентності учнів засобами інформаційно-комунікаційних технологій на уроках української мови і літератури.

Горват Олена Вікторівна, учитель української мови і літератури Новобузької гімназії II-III ступенів Новобузької районної ради. Тема – Шляхи інноваційного підходу для осягнення літератури як мистецтва слова в роботі зі здібними й обдарованими учнями.

Кабанець Олена Іванівна, учитель української мови і літератури Южноукраїнської ЗОШ I-III ступенів №3. Тема – Роль засобів розвитку зв'язного мовлення у формуванні творчої особистості.

Богачова Олена Миколаївна, учитель української мови і літератури Миколаївської ЗОШ I-III ступенів №57 Миколаївської міської ради. Тема – Формування компетентності саморозвитку і самоосвіти на уроках української мови і літератури.

Філатова Олена Миколаївна, учитель української мови і літератури Миколаївської гімназії №41 Миколаївської міської ради. Тема – Компетентнісно-орієнтований підхід до викладання української мови і літератури в умовах профілізації.

Рибак Наталія Анатоліївна, учитель української мови і літератури Миколаївського ліцею «Педагог» Миколаївської міської ради. Тема – Технологія «педагогічна майстерня» як засіб активізації пізнавальної діяльності учнів на уроках української мови і літератури.

Нікуліна Тетяна Іванівна, учитель української мови і літератури Миколаївської гімназії №2 Миколаївської міської ради. Тема – Реалізація індивідуального підходу та методична підтримка в навчанні на уроках української літератури в 9 класі (оцінювання навчальних досягнень учнів і підготовка до контрольних робіт).

Майданик Ольга Олександрівна, учитель української мови і літератури Тридубської ЗОШ I-III ступенів Кривоозерської районної ради. Тема – Використання мультимедійних технологій на уроках української мови і літератури.

Найбільше багатство будь-якої країни – це інтелект її громадян. Очевидно, що процес профілізації старшої школи пов'язаний із вирішенням проблем виявлення та розвитку природних здібностей і обдарувань учнівської молоді. Належному вивченню української мови допомагає організація та проведення позакласних заходів з предмета: олімпіада з української мови і літератури Міжнародному мовно-літературному конкурсі учнівської та студентської молоді імені Т. Шевченка, Всеукраїнському конкурсі творчих робіт, який проходить під гаслом «Об'єднаймося ж, брати мої». участь учнів в МАН, обласному конкурсі «Мова – душа народу», Міжнародному конкурсі з української мови імені П. Яцика, Всеукраїнській українознавчій грі «Соняшник».

Стало традиційним проведення на Миколаївщині:

- Міжнародного конкурсу з української мови імені Петра Яцика, у якому беруть участь близько 3000 учнів ЗНЗ та студентів ВНЗ I-IV рівнів акредитації;
- обласного фестивалю дитячої художньої творчості «Таланти твої, Миколаївщино»;
- Міжнародного мовно-літературного конкурсу учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка;
- Всеукраїнського конкурсу учнівської творчості, присвяченого Шевченківським дням під гаслом «Об'єднаймося, ж брати мої!».

Традиційним конкурсним змаганням є учнівська олімпіада. В обласній олімпіаді з української мови і літератури в 2014 році взяли участь 107

учасників (28 учасників у 8 класі, 25 – у 9 класі, 27 – у 10 класі, 27 – в 11 класі)
із 24 районів і міст області.

**Показники участі у III та IV етапах Всеукраїнської
учнівської олімпіади з української мови і літератури, 2014 рік**

№ з/п	Райони	Всього взяли участь	I місце	II місце	III місце	Учасники IV етапу	Переможці IV етапу
1.	м. Миколаїв	19	5	6	7	4	2 – II місце
2.	м. Первомайськ	4	1	2		1	1 III місце
3.	м. Вознесенськ	4		2	2		
4.	м. Южноукраїнськ	4			2		
5.	м. Очаків	3					
6.	Арбузинський район	3			1		
7.	Баштанський район	5	2	1	2	1	1 III місце
8.	Братський район	4		1	1		
9.	Березанський район	4		1			
10.	Березнегуватський район	4			1		
11.	Веселинівський район	4			1		
12.	Вознесенський район	4			1		
13.	Врадіївський район	3			1		
14.	Доманівський район	3		1	2		
15.	Сланецький район	4			2		
16.	Жовтневий район	4		1	2		
17.	Казанківський район	4			3		
18.	Кривоозерський район	4			1		
19.	Миколаївський район	4			2		
20.	Новобузький район	4			2		
21.	Новоодеський район	4		1	1		
22.	Очаківський район	4			1		
23.	Первомайський район	3		1	2		
24.	Снігурівський район	4		1	1		
	Разом	107	8	18	38	6	4

Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 9 серпня 2001 року № 982 «Про заснування стипендій Кабінету Міністрів України переможцям Всеукраїнської учнівської олімпіади з української мови і літератури» щорічно призначається стипендія Кабінету Міністрів України. Цього року від Миколаївської області стипендіатом став переможець III (обласного етапу) олімпіади з української мови і літератури – *Чорний Вадим*, учень 8 класу Доманівської ЗОШ I-III ступенів № 2 Доманівської районної ради (Наказ МОН України від 11.06.2014 року № 695).

Рівень і обсяг складності *олімпіадних завдань* мають забезпечити можливість якнайповнішого розкриття інтелектуальних можливостей та творчих здібностей учнів. Оскільки олімпіадні завдання за своєю суттю відрізняються від звичайної контрольної роботи, різнопланові завдання мають перевірити комплексність мовно-літературної підготовки учасників. Пропонуємо ознайомитися із завданнями обласного етапу і врахувати у підготовці до конкурсних випробувань.

Завдання III (обласного) етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з української мови і літератури, яка відбулась 16 лютого 2014 року

**Українська література
8 клас**

I. Дайте коротку відповідь на запитання (12 балів).

- 1) Про кого Ліна Костенко сказала: «Це голос наш. Це – пісня. Це – душа»?
- 2) Назвіть автора «Слова про похід Ігорів».
- 3) Яку роль у композиції «Слова...» відіграють пейзажні картини?
- 4) Назвіть складові сюжету.
- 5) Хто з діячів російської та української культури брав участь у викупі Т. Шевченка з кріпацтва?
- 6) Які твори Т. Шевченко написав під час заслання?
- 7) Якою поезією відкривалося I видання «Кобзаря»?
- 8) Назвіть жанр твору І.Франка «Іван Вишенський».

- 9) Назвіть риси характеру, що є спільними в характерах Поета і лицаря Бертольдо з твору Лесі Українки «Давня казка».
- 10) Назвіть жанри народної лірики.
- 11) Що таке філософія чину, яка лежить в основі лірики Б.Олійника?
- 12) Назвіть 5 письменників рідного краю та їхні твори.

II. Дайте обґрунтовану відповідь на питання (можна оформити у вигляді таблиці) (5 балів).

Спільне і відмінне між громадянською та інтимною лірикою.

III. Виконайте тестові завдання (6 балів).

1. До фольклорних ліро-епічних жанрів належить:

- а) легенда б) казка в) пісня г) дума д) коломийка

2. Який троп яскраво виражено у рядках?

Боян же, браття, не десять соколів на стадо лебедів пускав, а свої віщі персти на живії струни накладав... («Слово про похід Ігорів»)

- а) порівняння – заперечення б) метонімія в) синекдоха
г) порівняння – паралелізм д) гіпербола

І як ми будем, як тепер ми будем?!

Такі вже рідні і такі чужі (Л. Костенко).

- а) оксиморон б) епітет в) порівняння г) метонімія д) алегорія

Закохався вітер у дівча русяве,

Виніс її із колиби і на хмару поклав (Д. Павличко).

- а) оксиморон б) епітет в) порівняння г) метонімія д) алегорія

3. Який вид римування відображають такі схеми:

а	а	а	а
а - ?	б - ?	б - ?	а
б	б	а	а - ?
б	а	б	б
			б
			б

4. Визначте віршовий розмір уривка:

Місто, премісто, прамісто моє!

Стійбище людське з асфальту й бетону.

Як там не буде, а все – таки є

Той силует у вікні золотому! (Л. Костенко)

- а) ямб б) хорей в) дактиль г) амфібрахій д) анапест

IV. Напишіть діаманту за поезією Б. Олійника «Вибір» або В. Сосюри «Сад»
(7 балів)

Правила написання

Перший рядок – іменник (про що йдеться).

Другий рядок – два прикметники (головна думка).

Третій рядок – три дієприкметники (дії, пов'язані з темою).

Четвертий рядок – чотири іменники (асоціації, що виникли під впливом теми).

П'ятий рядок – три дієприкметники, що характеризують зворотні – дзеркальні – дії, пов'язані з темою.

Шостий рядок – два прикметники, що з протилежного боку характеризують тему.

Сьомий рядок – один іменник (антитеза до теми).

Приклад можливої діаманти за твором О. Пчілки «Сосонка»:

Зневага.

Самолюбива, зухвала.

Прикрашена, розквітла, пишна.

Егоїстка, зрадниця, пристосуванка, ледарка.

Використана, покинута, зажурена.

Чуйна, люб'язна.

Шана.

V. Напишіть ідейно – художній аналіз однієї з вивчених поезій В. Підпалого.
(12 балів)

Орієнтовний план

Час написання, історія написання, тема, настрій, основна думка, композиція, образ ліричного героя, використані автором художні засоби, особливості віршового розміру, римування, загальні враження від поезії.

Загальна кількість – 32 бали

Українська мова
8клас

I. Напишіть твір (обсяг-1-1,5с.) на тему «Найстрашніше - прогавити прекрасне» (С. Параджанов). У роботі використовуйте називні речення, вставні слова, дієприкметникові звороти.
(12 балів)

II. Запишіть речення. Дайте його характеристику, підкресліть члени речення, визначте їх вид. Виконайте фонетичний розбір виділеного слова. (10 балів)

У щастя людського два рівних є крила: троянди й виноград, красиве і корисне (М. Рильський).

III. Відредагуйте речення (5 б.).

Учні нашого класу не тільки побували в Івано-Франківську, Львові, але і в Нагуєвичах. Життя селян змальовано у творах багатьох українських письменників-класиків: Шевченко, Панас Мирний, Нечуй-Левицький. Письменники й поети ушлавлюють подвиги наших предків. Я захоплююся й часто слухаю класичну музику. Догоряло вогнище й небо на заході.

IV. Запишіть словосполучення, вибираючи з дужок правильний варіант (3 б.).

Письменник (піднімає, порушує, розв'язує) проблеми, наші думки (співпадають, збігаються), (довколишне, оточуюче) середовище, кафе (просто неба, під відкритим небом), квартира з усіма (вигодами, зручностями), під час гімнастичних вправ (піднесіть, підніміть) руку.

V. Перебудуйте двоскладні речення на односкладні. Назвіть вид утворених речень. Як змінився текст? (10 б.).

Якось увечері йду я від знайомих лісом. Тиша навколо. Тільки під ногами пісок рипить. Стежку листя притрусило. Я не бачу її. Навіть страх узяв, що я можу збитися. Казали ж мені: «Чого ти вирушає проти ночі?». Думаю я собі отак, і раптом – щось рвонуло в мене з-під ніг. Аж холод пішов поза плечима. Я зупиняюся як укопаний. Дивлюсь я. Це ж заєць. Тільки курява закурила за ним.

VI. Виконайте тестові завдання (6 б.).

Помилка в тлумаченні фразеологізму є в рядку:

- а) хоч конем грай – багато місця
- б) хоч мак сій-безвітряно
- в) хоч з лица воду пий-вродливий
- г) хоч в око стрель-безвихідне становище

Що означає фразеологізм через *п'яте-десяте*?

- а) швидко
- б) неправильно
- в) похапцем
- г) давно
- д) багато

У якому рядку є синонім фразеологізму *збити пиху*?

- а) танцювати під дудку
- б) втерти носа
- в) скрутити в три погібелі
- г) сам собі на умі
- д) під п'ятою сидіти

Добери відповідники до фразеологізмів:

- у свинячий голос

- а) дуже голосно
- б) лайливо
- в) несвоєчасно
- г) даремно

- телячі ніжності

- а) бурхливий вияв почуттів
- б) надмірна сентиментальність
- в) про щось непередбачуване
- г) про щось приємне

- ханьки м'яти

- а) душу мотати
- б) баглаї бити
- в) моркву терти
- г) Панаса ганяти

VII. У якому рядку допущено орфографічну помилку? Запишіть поряд із відповіддю правильний варіант написання слів (6 б.).

- а) свято, рясно, міжгір'я, бур'ян, кур'єр
  - б) Лук'ян, над'яр'я, об'єм, дебют, об'єм
  - в) роз'яснити, дит'ясла, пів'яблука, розм'якшити
  - г) рум'яний, дзвякнути, моркв'яний, торф'яний
-
- а) ательє, кінцівка, менший, сільський
  - б) Уманьщина, нюанс, близькість, панство
  - в) кінцівка, яблуньці, волинський, ходьба
  - г) різьбяр, женьшень, інший, льняний
-
- а) галюцинація, Гіппократ, овва, довгожданий
  - б) життепис, Галичина, бруто, шаленний
  - в) ссавці, ввічливий, бовван, пасса
  - г) Еллада, юннат, блаженний, піддашся
-
- а) інтелігентний, контрастний, хористці, шістсот
  - б) кількісний, рідкісний, свиснути, прихвосні
  - в) хворостняк, хваснути, кістлявий, зап'ясний
  - г) вискнути, випускний, туристський, проїзний
-
- а) Ботанічний Сад, Північний захід, Київські вулиці, Академія Наук
  - б) лауреат Шевченківської премії, Гуцульщина, Близький Схід
  - в) Французька Республіка, Вінниччина, майдан Незалежності, світова війна
  - г) Всеукраїнське товариство «Просвіта», громадянська війна, меценат
-
- а) не гірська річка, не має грошей, неволячи, не спить
  - б) не просохла трава, не зникає, не абищо, ще не прогріте повітря
  - в) не читає, недаремно, недбальство, коса не заплетена
  - г) неактивний, недобачати, неук, надворі не холодно

Загальна кількість – 52 бали.

Українська література

9 клас

I. Доповніть речення та дайте короткі відповіді на запитання (12 балів).

1. Жанр лірики, що передає звернення до Бога у формі пісні, – це ...
2. Першими розпочали переклад Біблії українською мовою ..., а закінчив ...
3. Новаторство І. Вишенського в тому, що він першим заговорив про ...

4. У козацьких літописах найдокладніше відображена доба ...
5. В «Історії Русів» дається характеристика такій історичній особі, як гетьман ...
6. Система віршування давніх поетичних творів, яка полягала в рівній кількості складів у рядку, називається ...
7. Хто з українських письменників і в яких творах змалював обряд сватання?
8. Думка – це...
9. Який жанр твору Т.Шевченка «Думка»?
10. Яким псевдонімом Квітка - Основ`яненко підписував російськомовні твори?
11. Який романс у виконанні українського космонавта П.Поповича на навколоземній орбіті почув увесь світ?
12. Хто із письменників - земляків є лауреатом премії ім. Т. Г. Шевченка?

II. З погляду теорії літератури дайте відповідь на одне із питань(5 балів).

1. Реальне і фантастичне у творі Квітки - Основ`яненка «Конотопська відьма».
2. «Енеїда» – енциклопедія українського народознавства.
3. «Русалка Дністрова» – молодша сестра «Енеїди».
4. Основні джерела творчості Т. Шевченка.

III. На основі особливостей художнього стилю поданого уривка визначте, із якого твору його взято. Заповніть «паспорт» твору(11 балів).

1. Назва.	6. Авторське визначення жанру.
2. Автор.	7. Тема.
3. Рік написання.	8. Ідея.
4. Літературний рід.	9. Сюжет.
5. Жанр.	10. Головні персонажі.
	11. Проблематика.

«О, простота, простота! Хто тепер – теє - то як його – не брешеть і хто не обманює? Повір мні: єжсели б здесь собралося много народу і знеацька ангел з неба з огненною різкою злетів і воскликнул: «Брехуни і обманщици!.. ховайтесь, а то я поражу вас!..» – ей-ей, всі присіли би к землі совісті ради. Блаженна лож, корда биваєть в пользу ближніх, а то біда – теє-то як його, - що часто лжем ілі ради своєї вигоди, ілі на упад других».

IV. Виконайте тестові завдання (10 балів).

1. Знайдіть зайве:

а) Києво – Печерський патерик	б) «Повість минулих літ»
в) «Повчання Володимира Мономаха»	г) «Сад божественних пісень»
д) «Слово про похід Ігорів»	

2. Скворода є представником стилю:

а) готика	б) ренесанс	в) орнаменталізм	г) монументалізм	д) бароко

3. Хто з названих письменників є представником сентименталізму?

- а) І. Вишенський   б) І. Котляревський   в) Г. Сковорода
г) Г. Квітка-Основ'яненко   д) Т. Шевченко

4. Кого з названих письменників не можна назвати представником романтизму?

- а) Т. Шевченка   б) В. Забілу   в) П. Куліша
г) Л. Боровиковського   д) Марка Вовчка

5. Яке з тверджень правильне?

- а) І. Котляревський і Г. Квітка-Основ'яненко писали бурлескні твори
б) Г.Сковорода – представник романтизму
в) І.Котляревський – автор твору «Маруся»
г) У творі І.Котляревського «Наталка Полтавка» дуже гостро постає проблема соціальної нерівності.
д) І. Вишенський відстоював ідею особистої свободи.

6. Стилістична фігура, вираз, який є натяком на відомі історичні події, літературний твір, - це:

- а) міфологема   б) рефрен   в) асидентон   г) анафора   д) алюзія

7. Рання творчість Шевченка є зразком:

- а) бароко   б) класицизму   в) сентименталізму   г) романтизму
д) доби Реформації

8. «Поезія ночі», фантастична оповідь, звернення до історичних тем характерні для:

- а) романтизму   б) сентименталізму   в) бароко   г) орнаменталізму   д) класицизму

9. Який троп використано?

У вільний час люблю читати Симоненка.

- а) перифраза   б) епітет   в) метафора   г) метонімія   д) алегорія

10. Визначте віршовий розмір рядків:

*А ще чогось жаліла за дощами,
за цвітом яблуневим, за хрущами,
за сонцем і за квітами в траві, -
якісь вони зробились, як живі (Л.Костенко).*

- а) ямб   б) хорей   в) дактиль   г) амфібрахій   д) анапест

V. Напишіть твір на одну з тем (12 балів):

- Глибинна мудрість Сковородинівських повчань.*
- Дві долі – дві драми (порівняльна характеристика образу возного та Пістряка з «Наталки Полтавки» та «Конотопської відьми».)*
- Любов – красива вигадка поетів (доведення чи спростування думки).*
- Біблія – жива вода для кожної душі.*
- Плід, який «струсили на чужу межу» (роздуми про життя і творчість Миколи Гоголя).*

Загальна кількість – 50 балів

Українська мова

9 клас

I. Доведіть або спростуйте тезу «Природа – вічний зразок мистецтва, а найвизначніший та найблагородніший предмет у природі – людина» (В. Белінський). Використайте складнопідрядні речення та кілька способів оформлення цитат (12 балів).

II. Запишіть, побудуйте схему речення, зробіть синтаксичний розбір (10 балів).

Коли б був я вітром буйним, я б розгонив чорні хмари, щоб від хмар не слались тіні, щоб сміялось завжди сонце (О. Олесь).

III. У кожному реченні перебудуйте присудки: складений на простий, іменний на дієслівний тощо. У первинних і перебудованих реченнях підкресліть граматичну основу (6 балів).

З кожною хвилиною синьо – голубе небо темнішало й наче глибшало.

Дорога за лісом стала ширшою.

Кожна людина буде своє щастя.

Наше завдання – удосконалення самих себе.

Чи довго людина витримає без води?

Уже почало розвиднятися.

IV. Відредагуйте речення (5 балів).

Юнак не підозрював, що його можуть упізнати. Ця хвороба призвела до нових ускладнень. При користуванні фразеологізмами насамперед визначаємо їхнє значення. Діти, закрийте книжки і розкрийте зошити. Учень підняв руку і доповнив відповідь товариша.

V. Дайте лаконічну відповідь на питання. Обґрунтуйте (5 балів).

а) Чи потрібна кома перед *i* в реченні «Працюєш, *i* хочеться працювати ще більше»?

б) Як пояснити, що перед сполучником *i* в реченні «Мабуть, приїжджав письменник у село *i* хтось розповів йому цю історію» не слід ставити кому?

в) Як треба писати чоловічі та жіночі прізвища *Нога*, *Муха* в давальному відмінку: *Мусі Галіні*, *Мусі Володимиру* чи *Мухові Володимиру*;

Нозі Світлані, *Нозі Миколі* чи *Ногові Миколі*.

г) Чи правильно вживати слово *жінка* в значенні «дружина».

д) У чому полягає відмінність між словами *здатний* і *здібний*?

VI. Виконайте тестові завдання (12 балів).

У всіх словах якого рядка на місці крапок пишеться знак м'якшення?

а) краплин...ці, близ...ко, сіл...ю, кочержилн...но;

б) різ...бяр, учител...ський, буд...те, брин..чати;

в) ін...ший, безбат...ченко, дзелен...чати, вір...те.

У всіх словах якого рядка апостроф не ставиться?

а) зв...ялити, бур...яний, з...умовити, черв...як;

б) дзв...якнути, без...ідейний, пір...я, під...їзд;

в) цв...ях, сер...йозний, пів...Європи, брукв...яний.

У всіх словах якого рядка не відбувається спрощення на письмі?

- а) плюс...нути, контраст...ний, безчес...ність, артист...ці;
- б) шість...надцять, хвороб...няк, балас...ний, студен...ці;
- в) кріпос...ний, с...кляний, свис...нути, невіс...ці.

У всіх словах якого рядка відбувається подовження приголосних у формі орудного відмінка однини?

- а) сталь, ожеледь, покуть, Шампань;
- б) сіль, тінь заводь;
- в) брость, жовч, заплоч, розповідь.

Правильно написані всі слова рядка:

- а) кременчугський, ячня, сонячник, солдатчина;
- б) убозтво, дорожчати, сонячно, ла-манашський;
- в) ліщина, гусеничний, цюриський, Купченко.

Усі іменники пишуться через дефіс у рядку:

- а) обер/майстер, грамо/метр, віце/канцлер, вагоно/обіг;
- б) пів/вірш, радіус/вектор, грот/щогла, військово/службовець;
- в) літако/виліт, жокей/клуб, екс/міністр, грам/маса.

У якому рядку всі складні прикметники пишуться разом:

- а) волого/тепловий, вторинно/електронний, до/мінорний, всесвітньо/відомий;
- б) взаємо/залежний, загально/відомий, волого/стійкий, вторинно/безкрилі;
- в) воєнно/промисловий, безпосередньо/залежний, легко/одягнений, легко/озброєний.

Усі прислівники пишуться окремо в рядку:

- а) на/гору, до/не/змоги, будь/що/будь, що/правда;
- б) зо/зла, на/гора, хтозна/як, десь/інколи;
- в) не/в/зможі, на/зло, по/правді, хіба/що.

Не відмінюються всі слова рядка:

- а) пончо, авеню, командос, дежавю;
- б) пальто, табло, жалюзі, панна;
- в) комюніке, кредо, бонна, лоджія.

У якому рядку допущено орфографічну помилку?

- а) прес-пап`є, фатаморгана, мас-медіа, альма-матер;
- б) контр`ярус, а-темпо, візаві, ін-кварти;
- в) аляфуршет, ва-банк, пінг-понг, тет-а-тет;

Усі слова в назвах пишуться з великої літери в рядку:

- а) (к)оралові (р)ифи, (п)еревал (с)ен-(б)ер нар, (п)алац (с)порту (п)ланетарна (т)уманність;
- б) (п)івнічна (а)мерика, (с)ейм (п)ольської (р)еспубліки, (с)татут ООН, (д)ень (п)еремоги;
- в) (т)ургенєвські (г)ерої, (б)роварський (р)айон, (з)олоті (в)орота, (д)ев`ята (с)симфонія (б)етховена.

Усі слова пишуться з малої літери в рядку:

- а) (п)ротока (к)арські (в)орота, (к)рабоподібна (т)уманність, (в)великий (п)іст, (к)арл (с)міливий;
- б) (р)ентгенівські (п)ромені, (з)аслужений (д)іяч (м)истецтв, (т)юркські (п)лемена, (н)арцис (в)вузьколистий;
- в) (с)пасівка, (к)київський (т)еатр (о)перети, (т)трапеція (о)ріона, (к)кавказький (х)ребет.

Загальна кількість балів – 50 балів

Українська література 10 клас

I. Дайте лаконічну відповідь на запитання (12 балів).

1. Хто і кого з відомих українських письменників назвав «всеобіймаючим оком України», «артистом зору»?
2. Який жанр української прози започаткував І. Нечуй-Левицький?
3. Яка подія і твір передували задуму роману-епопеї Панаса Мирного «Хіба ревуть воли, як ясла повні?»?
4. З яким твором європейського класика перегукується п'єса І. Карпенка - Карого «Мартин Боруля»?
5. Хто з героїв твору М. Старицького «Оборона Буші» назвав замок «орлиним гніздом»?
6. Назвіть один із псевдонімів І. Франка (так його називали в дитинстві).
7. Розташуйте збірки І.Франка у хронологічній послідовності: «Зів'яле листя», «Із днів журби», «Баляди і розкази», «З вершин і низин», «Мій Ізмарагд», «Із літ моєї молодості».
8. Який твір І. Франка написаний терцинами – подібно до «Божественної комедії» Данте?
9. Який твір І. Франка має підзаголовок «Із записок відлюдька»?
10. Хто з письменників прийшов у літературу, коли йому було 18? (Це автор віршів, балад, поем, близько 808 байок. Один із його псевдонімів – Карлючка).
11. У чому незвичність присвяти новели М. Коцюбинського «Інтермецо»?
12. Назвіть прізвища письменників рідного краю та їх твори – у жанрі інтимної лірики.

II. Продовжте речення (10 балів).

1. У повісті І. Нечуя-Левицького «Кайдашева сім'я» зав'язкою є епізод ..., але у І редакції твору задум був іншим: ...
2. Роман Панаса Мирного «Хіба ревуть воли..?» має такі композиційні особливості: ...
3. Сім'я Тобілевичів подарувала світу талановитих митців: ... Вони мали такі псевдоніми: ...

4. Гримить! Благодатна пора наступає,
Природу розкішна дрозж пронимає,
Жде спрагла земля плодотворної зливи,
І вітер над нею гуляє бурхливий,
Із заходу темная хмара летить –
Гримить!

У цьому уривку є алегоричні образи..., художні засоби .... Віршовий розмір –
..., рими – ..., римування – ....

III. Напишіть твір на одну з тем (12 балів):

1. Сучасні Кайдаші (форма твору – довільна: поезія або начерки до майбутньої книги за мотивами твору І. С. Нечуя-Левицького «Кайдашева сім'я»).
2. Життя ... Який у нього зміст?
А той, що ти вкладеш (М.Сингаївський).
(подібне в родинній історії Чіпки Варениченка та Максима Гудзя – за романом Панаса Мирного «Хіба ревуть воли...?»).
3. Все, що мав у житті, він віддав
Для одної ідеї,
І горів, і яснів, і страждав,
І трудився для неї
(аналогія між трагічною долею духовного пророка, вождя нації Мойсея та Івана Франка – поета, що будив і оберігав національну гідність українців).
4. Франко – лірик високої проби, і його ліричні твори просяться часто в музику (М. Коцюбинський).
5. Творча робота в стилі імпресіонізму (тему доберіть самостійно).

IV. На основі особливостей художнього стилю уривка заповніть «паспорт» твору (12 балів):

« – ... Ота мені каторжна гора потрощила не одного воза! А вже скільки осів поламав через ту іродову гору, то й полічити не можна.
Дорога в село йшла коло самого ... городу. Вона спускалась з крутого шпиля, як з печі. Вози з снопами часом котились з гори і тягли вниз за собою й волів.
– То застав синів трохи розкопати шлях, - сказав кум.
– А хіба я ж один возитиму тудою снопи? Адже ж і ти возиш. Чом би пак і тобі не розкопати...»

1. Автор.	8. Головна ідея.
2. Назва твору.	9. Мотив.
3. Рік видання.	10. Сюжетна лінія.
4. Мистецький напрям.	11. Місце подій.
5. Літературний рід.	12. Прототипи героїв.

6. Жанр.

13. Проблематика.

7. Тема.

14. Авторська позиція у творі.

V. Напишіть одну - дві строфи власної поезії на тему «Сонна тиша сонним язиком шепоче саду колискову» (М. Вінграновський). (8 балів).

Використайте алітерацію, уособлення.

Загальна кількість – 54 бали.

Українська мова

10 клас

I. Запишіть згідно з правилами українського правопису (12 балів).

Ад...юнкт, ар...єргард, батько/мати, багатир/хлопець, (б)удинок (у)чителя, будь/що/будь, (в)исокі (д)оговірні (с)торони, він...єтка, в/ні/чю, глухо/німий, (г)рінченків словник, Добрий/вечір(прізвище), до(чч, чк)ин, до/побачення, жар/птиця, (з)айчик/(п)обігачик, (з)аслужений діяч мистецтв, зв...ялити, з/заду, (з)олото/верхий(Київ), (к)віслінги, кінець/кінцем, (к)луб (п)исьменників, (к)р...вава неділя, легко/атлетичний, мереф...янський, на/самоті, Под...ячев, по/правді, роз...ятрити, (ф)ілі(п, пп)їнський, хіба/що, **ф...юзеляж, хо(л, лл), хоч/не/хоч, чорт/батька/зна/що, чотирьох/актний**, (ш)евченківський стиль, штабс/капітан, що/то/за, як/слід.

II. Спишіть речення. Побудуйте структурну схему, виконайте повний синтаксичний розбір (12 балів).

Море, яке лякало цього літа штормами, тепер невинно голубіло під стінами скель, а сонце світило так ласкаво, що аж каміння сміялося, особливо коли хвилі накочувалися на берег.

III. Напишіть висловлення на тему «Краса – лиш відображення земного у неземному дзеркалі душі». Сформулюйте тезу, наведіть переконливі аргументи, проілюструйте Ваші думки посиланнями на приклади з художньої літератури, історичними фактами або випадками з життя.

(12 балів)

IV. Котра година? Запишіть усі можливі варіанти числівників часу, поєднавши їх із відповідними прийменниками (3 бали).

а) Я прийду...6 годин (точний і неточний час);

б) Захід відбудеться...14:15, ...16:30;

в) Гості розійшлися ...19:45.

V. Дайте лаконічні відповіді на запитання. Обґрунтуйте (3 бали).

- а) Які відмінності у значенні слів *подвижник* і *сподвижник*?
- б) Коли вживаються прислівники *тепер* і *зараз*?
- в) У чому полягає відмінність у значенні слів *дбати*, *піклуватися* і *турбуватися*?

VI. Прочитайте. Замініть обставини підрядними реченнями. Визначте вид утвореного складнопідрядного речення (4 бали).

1. Я підійшов до картин із наміром подивитися на неї зблизька. 2. Для створення ілюзії об'ємності художник поклав фарби мазками. 3. Для правильного сприйняття картини глядачами потрібне відповідне освітлення. 4. Завдяки поєднанню темних і білого кольорів деякі деталі картини мовби світяться зсередини.

Загальна кількість – 46 балів.

Українська література 11 клас

I. Дайте лаконічну відповідь на запитання (12 балів).

1. Назва літературного угруповання «селянських» письменників і поетичної збірки Павла Тичини, що вийшла 1920 року?
2. Про кого з поетів популярний у 1920-ті рр. критик В. Коряк написав: «Це перший український цілком міський поет і цілком відданий місту... Кульмінаційна точка культу урбанізму в поезії. Далі після цього нікуди йти або доведеться повторюватися»?
3. Хто входив до «п'ятірного грона»?
4. М. Зеров за життя видав єдину поетичну збірку – ...
5. До якого жанру належить поезія Є. Плужника «Вчись у природи творчого спокою»?
6. Яка ознака не характерна для української прози 1920 – х рр.?:
  - а) поетизація, драматизація дійсності;
  - б) перевага малих епічних жанрів;
  - в) домінування реалістичних тенденцій;
  - г) метафористичність мови.
7. Перша прозова збірка М. Хвильового має назву ...
8. Чому роман у новелах «Вершники» Ю. Яновського називається «реабілітаційним двійником» «Чотирьох шабель»?
9. У 20 – ті рр. ХХ ст. Остап Вишня був надзвичайно популярним. За неповних 10 років вийшло 25 збірок «Вишневих усмішок». Назвіть їх види. (Мисливські, ...).
10. Публіцистичний жанр, яким дебютував Остап Вишня.
11. Хто з персонажів твору Осипа Турянського «Поza межами болю» вижив і чому?

12. Назвіть прізвища письменників рідного краю та їх твори, що видавалися протягом останніх п`яти років.

II. Дайте розгорнути відповідь на одне з питань (8 балів):

1. Які факти є причиною гармонії та дисгармонії героя з твору Г. Косинки «В житах»?
2. Художні особливості комедії М. Куліша «Мина Мазайло».
3. Запишіть по пам`яті одну поезію Б.- І. Антонича (на вибір), зробіть її стислий ідейно – художній аналіз.

III. На основі особливостей художнього стилю уривка заповніть «паспорт» твору (12 балів):

«Я дивлюся в даль. – Тоді дума за думою, як амазонянки, джигітують навколо мене. Тоді все пропадає... Таємні вершники летять, ритмічно похитуючись, до отрогів, і гасне день; біжить у могилах дорога, а за нею – мовчазний степ... Я одкидаю вії і згадую ... воістину моя мати – втілений прообраз тієї надзвичайної Марії, що стоїть на гранях невідомих віків. Моя мати – наївність, тиха жура і добрість безмежна».

8. Автор.	10. Тема.
9. Назва твору.	11. Головна ідея.
10. Поетика назви.	12. Фабула.
11. Рік видання.	13. Особливість сюжету.
12. До якої збірки увійшов твір?	14. Головний персонаж.
13. Мистецький напрям.	15. Місце подій.
14. Літературний рід.	16. Проблематика.
15. Жанр.	17. Образ – символ, асоціативно
16. Присвята.	почерпнутий із уявлень Г.Сковороди.

IV. Напишіть твір на одну з тем (12 балів):

1. Краса душі, краса любові –
Найвища на землі краса (В. Сосюра)
(за інтимною лірикою вивчених творів).
2. «...шукання Хвильового почалися там, де урвалися шукання
Коцюбинського» (М. Рильський).
3. Доля сміливим помагає, а несміливих обминає (Народна творчість)
(за романом І. Багряного «Тигролови»).
4. Гумор – це відлучна прикмета кожного правдивого таланту (І. Франко)
(роздуми з приводу біографії та творів Остапа Вишні).

V. Створіть своєрідний «відеокліп» до поезії П. Тичини «О панно Інно...». Які картини ви уявили? Якою буде музика? Кого із сучасних українських акторів ви б запросили зіграти роль ліричного героя? (12 балів).

Орієнтовний початок

Картина перша

(4 перші рядки до слова *любив*)

Кімната. Сутінки. За столом – юнак. Лампа освітлює його зажурене обличчя. Він дивиться у вікно. Повільно підводиться, бере в руки фото зі столу, вдивляється в обличчя дівчини. Підходить до вікна. На тлі тьмяного світла ліхтарів мерехтить сніг.

Музика, повільна і спокійна спочатку, плавно наростає. Відчувається сум, легкий щем...

Загальна кількість – 44 бали.

Українська мова

11 клас

I. Запишіть згідно з правилами українського правопису. (12 балів)

Ад...ю, алма/атинець, без/кінця/краю, браві(с, сс)имо, бр(е, и)н...чати, важкий/таки, (в)альтер/(с)ко(т, тт)івський, від/сьогодні, ві(йя, я), в/смак, гіркувато/солоний, гриб/паразит, грудо/черевна, трохи/вище/зазначений, коротко/грушо/подібний, (д)ень (н)езалежності України, (д)он/(ж)уан (загальна назва), до/тепер, Д...яконов, (ж)уль/(в)ернівський, за/світла, (з)атока (с)вятого (л)аврентія, звіробій/трава, з/роду/віку, (і)ван/(п)окиван, к...ях...я, Кита́й/город, кіно/театр ім. О. Довженка, (м)іністр (о)світи України, під/гору, попа(д, дд)я, у/плав, (ч)ехо/(с)слова(ч, чч)ина, (ш)шевченкіана, що/то, (ю)дині срібняки, (я)сно/(п)олянський.

II. Напишіть висловлення на тему «Духовність – то як озонова пелюстка, що так бережно огортає планету і не дає зруйнувати життя» (О. Гончар).

Сформулюйте тезу, наведіть переконливі аргументи, проілюструйте Ваші думки посиланнями на приклади з художньої літератури, історичними фактами або випадками з життя. (12 балів)

III. Запишіть речення, вставляючи пропущені розділові знаки. Побудуйте структурну схему, виконайте повний синтаксичний розбір. (12 балів)

Той хто клопочеться про інших завжди сповнений упевненості в собі як людина яка домагається справедливості а коли випрошує чого-небудь для себе ніяковіє й соромиться як людина що канючить милостиню.

IV. Виконайте словотвірний розбір слів: міжгір'я, червонішають, якнайкращого, далекоглядно, відтоді. (4 бали)

V. Згрупуйте словосполучення, поставивши пропущені коми:

1) з неоднорідними означеннями;

2) з однорідними означеннями.

Знаний український поет; теплий весняний день; знічений розгублений хлопець; ніжна лагідна усмішка; привітний знайомий голос; довга зимова ніч; оброслий мохом важкий камінь; сонне занурене в темінь місто; чиста холодна вода; втоптана звивиста стежка; зголоднілий втомлений мандрівник; тонкий тендітний паросток; високі зелені тополі. (5 балів)

VI. Дайте визначення автобіографії. Назвіть її види. Напишіть автобіографію у діловому стилі. (6 балів)

Загальна кількість балів – 50 балів.

Щороку, улітку, обдаровані діти – призери III, IV етапів Всеукраїнської учнівської олімпіади з базових предметів – поглиблюють знання з предметів і відпочивають на березі Чорного моря. У цьому році таку можливість мали учні навчальних закладів Миколаївської області, які виявили найкращі знання з української мови і літератури: *Оніщук Катерина*, учениця 8 класу Миколаївської СЗОШ I – III ступенів № 22 із поглибленим вивченням англійської мови з 1 класу Миколаївської міської ради; *Форись Ілля*, учень 8

класу Першої української гімназії імені Миколи Аркаса Миколаївської міської ради; *Агєєнко Валерія* та *Музикус Лія*, учні 10 класу Миколаївської гімназії № 2 Миколаївської міської ради; *Кодак Алла* та *Чайка Олена* учні 10 класу Баштанської ЗОШ I – III ступенів № 1 Баштанської районної ради.

Міжнародний мовно-літературний конкурс учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка

На виконання Указу №928/ 2010 Президента України «Про Міжнародний мовно-літературний конкурс учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка» та на виконання наказу УОН № 896 від 16.12.11 р. 14 грудня 2013 року відбувся III (обласний) етап Конкурсу, у якому взяли участь 139 учнів 5 – 11-х класів із 22-ох районів і міст області; 2 учні ПТНЗ (Миколаївський професійний суднобудівний ліцей № 5, Кривоозерський професійний аграрний ліцей).

Учасники Конкурсу виконували письмові завдання з української мови та творчі роботи з української літератури за тематикою, присвяченою творчості Т. Г. Шевченка. Конкурсанти в основному виконали завдання, продемонструвавши глибокі знання творчої спадщини Тараса Шевченка та високий рівень загальномовної культури. Зокрема переможці Конкурсу, розкриваючи теми творчих робіт, виразно відображали основну думку висловлювання, добирали переконливі докази для обґрунтування своєї позиції, виявляли навички високих розумових здібностей. Учні та студентські роботи відзначалися багатством словника, точністю слововживання, стилістичною єдністю, граматичною різноманітністю.

Показники участі у III-IV етапах IV Мовно-літературного конкурсу учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка, 2014 рік

Назва району (міста)	Всього взяли участь	I місце	II місце	III місце	Учасники IV етапу	Пере- можці IV етапу
м. Миколаїв	30	4	1	12	9	7
м. Вознесенськ	7			2	1	1
м. Очаків	Не взяли					

	участь					
м. Первомайськ	7			2		
м. Южноукраїнськ	6		1		1	
Арбузинський район	4			1		
Баштанський район	7	1	1	4	2	1
Березанський район	2			2	1	
Березнегуватський район	7			1		
Братський район	3			1		
Веселинівський район	5			2	1	1
Вознесенський район	6			2		
Врадіївський район	3					
Доманівський район	4		1	1	2	2
Єланецький район	7			2		
Жовтневий район	6	1		4	1	1
Казанківський район	4			3	2	
Кривоозерський район	5			2		
Миколаївський район	5		1	2	1	1
Новобузький район	7			3		
Новоодеський район	6			2		
Очаківський район	Не взяли участь					
Первомайський район	3			2		

Снігурівський район	5			4		
Разом:	139	6	5	54	21	14

Фінальний етап Конкурсу відбувся 15 лютого 2014 року, у якому взяли участь 17 учнів ЗНЗ та 9 студентів I – IV рівнів акредитації Миколаївської області. Учасники мовно-літературних змагань загалом продемонстрували високий рівень знань і виявили не лише фахову підготовку, а й креативність у розв’язанні конкурсних завдань. Роботи учнів характеризувалися творчим підходом: наявністю поетичних замальовок, художніх інкрустацій, композиційною оригінальністю, умінням римувати, полемізувати з висловлюваннями відомих істориків і письменників.

За результатами фінального етапу конкурсу переможцями стали 14 учнів.

Серед переможців обласного та IV (фінального) етапу IV Міжнародного мовно-літературного конкурсу учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка:

(Наказ МОНу № 516 від 25.04.2014 «Про підсумки IV (фінального) IV Міжнародного мовно-літературного конкурсу учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка»)

№ з/п	ПІБ учня	Назва навчального закладу	Місце	
			обласний етап	IV етап
5 клас				
1.	Верба Анна	Баштанська ЗОШ I- III ступенів № 1 Баштанської районної ради	I	I
2.	Гусейнова Каміла	Миколаївська гімназія № 41 Миколаївської районної ради	I	I
6 клас				
3.	Майорова Анастасія	Миколаївський муніципальний колегіум Миколаївської міської ради імені В. Д. Чайки	I	I
4.	Пак Ганна	Миколаївська гімназія № 2 Миколаївської міської ради	III	III
7 клас				
5.	Гордієнко Анна	Доманівський РНВК «Доманівська ЗОШ I-III ступенів № 1 – Центр дитячої та юнацької творчості» Доманівської районної ради	II	II
6.	Оніщук Катерина	Миколаївська СЗОШ I-III ступенів № 22 із поглибленим вивченням англійської мови з 1-го класу Миколаївської міської ради	I	II
7.	Спільник Ангеліна	Вознесенська гімназія № 1 Вознесенської міської ради	III	III
8 клас				

8.	Волкова Вікторія	Кривобалківська ЗОШ І-ІІІ ступенів Миколаївської районної ради	ІІ	ІІІ
9.	Дерун Віталія	Перша українська гімназія імені Миколи Аркаса Миколаївської міської ради	І	ІІ
10.	Чорний Вадим	Доманівська ЗОШ І-ІІІ № 2 ступенів Доманівської районної ради	ІІІ	ІІІ
10 клас				
11.	Баралюк Анастасія	Полігонівська ЗОШ І-ІІІ ступенів Жовтневої районної ради	І	ІІ
11 клас				
12.	Мельник Вікторія	Миколаївська гімназія № 2 Миколаївської міської ради	І	І
13.	Краснікова Олена	Миколаївський муніципальний колегіум Миколаївської міської ради імені В. Д. Чайки	ІІ	ІІ
14.	Садовська Наталія	Веселинівська ЗОШ І-ІІІ ступенів Веселинівської районної ради	ІІІ	ІІІ

На виконання Указу Президента України від 1 вересня 2011 року № 884 «Про Положення про стипендії Президента України **переможцям Міжнародного мовно-літературного конкурсу учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка** призначено стипендії **Дерун Віталії**, учениці 6 класу Першої української гімназії імені Миколи Аркаса та **Майоровій Анастасії**, учениці 6 класу Миколаївського муніципального колегіуму Миколаївської міської ради.

Серед кандидатів на здобуття стипендій Президента України переможці фінального етапу IV Міжнародного мовно-літературного конкурсу учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка – Верба Анна, учениця Баштанської ЗОШ I-III ступенів № 1 Баштанської районної ради та Мельник Вероніка, учениця Миколаївської гімназії № 2 Миколаївської районної ради.

Учителям української мови і літератури слід спрямувати науково-методичну роботу на подальше виявлення творчо обдарованої учнівської та студентської молоді, розвиток їх творчого потенціалу, виховання в молодого покоління українців поваги до мови і традицій свого народу, підвищення рівня мовно-літературної освіти.

Завдання

III етапу IV Міжнародного мовно-літературного конкурсу учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка

5 клас

I. Дайте коротку відповідь на запитання.

1. Яке місце відпочинку було улюбленим для малого Тараса?
2. Чим і на чому малював хлопчик?
3. Як звали Тарасикову подругу дитинства?
4. Ким Тарас-підліток працював у пана Енгельгардта?
5. Чому пан згодився віддати свого кріпака в науку до професійного художника?
6. Який навчальний заклад закінчив поет після викупу з кріпацтва?

(по 1 б.)

II. Асоціативний диктант

Моринці, Катерина, Скворода, хлипнівський дяк, Ширяєв, Літній сад. (3 б.)

III. Спишіть текст, поставте пропущені розділові знаки. Підкресліть однорідні члени речення відповідно до їх синтаксичної ролі.

Українська мова нині славиться своєю красою силою багатством непереверженою образністю нестливістю . Краса сила слова – від Шевченка. Він переливав усі барви і звуки свого краю в слова крилаті фрази поетичні фігури і мовні звороти. Великий Кобзар зробив нашу мову ще прекраснішою барвистішою багатогранною, такою, що стала в рівень найбільш розвинених мов світу.

(7 б.)

IV. Напишіть твір-роздум на тему «Світ Шевченкового дитинства».

(12 б.)

6 клас

I. Дайте коротку відповідь на запитання.

1. Скільки коштувала воля Тараса Шевченка?
2. Як друзі та благодійники знайшли спосіб зібрати необхідну для викупу суму?
3. За час навчання в Академії мистецтв Тарас досяг значних успіхів. Назвіть його нагороди.
4. Автор картини «Тарас-пастух» - ...
5. З якого часу Т. Шевченка почали називати Кобзарем?
6. У яких країнах побував поет ? Укажіть причину .

(по 1 б.)

II. Асоціативний диктант.

22 квітня 1838 р., Карл Брюллов, Євген Гребінка, 1840 р., «Заповіт», Канів .

(3 б.)

III. Спишіть текст, поставте пропущені розділові знаки та букви. Назвіть орфограми у виділених словах.

«Кобзар» це сплав непр...м...ренності до катів непр...йнят...я духовного рабства це незрівнянна сила п...р...конан...я. За словами поета ця книга пр...значена для пробудж...н...я усіх синів в усі століт...я. «Кобзар» створює навколо себе клімат у якому мають в...ростати всі поколін...я народу. Поезія цієї збірки не дає спр...ймати Україну просто як тер...торію а робить її Бат...ківщиною. (5 б.)

IV. Напишіть твір на одну з тем: «Чого навчав мене Тарас Шевченко своїм життям і творчістю?», «Моя улюблена поезія Кобзаря», «Моя родина читає Шевченка...». (12 б.)

7 клас

I. Дайте коротку відповідь на запитання.

1. Майстер живописних справ, у якого навчався Шевченко - ...
2. Що розписував Тарас у Великому театрі з розпорядження свого вчителя?
3. Що оцінили видатні люди в майбутньому поетові, крім хисту до малярства?
4. Кому належать слова про молодого Тараса: «Подобається мені його фізіономія – не лакейська...» ?
5. Яке звання одержав Шевченко після закінчення Академії мистецтв?
6. Як Кобзар віддячить своїм визволителям з кріпацтва?
7. Скільки років тривала перша розлука митця з Україною?
8. Який малярський альбом став наслідком першої поїздки на Україну?

(по 1 б.)

II. Згадайте і запишіть прислів'я про Кобзаря (або напишіть власний варіант римованого закінчення)

Шевченків «Заповіт»...

Хто Шевченка прочитав,...

Тарасове око...

(3 б.)

III. Спишіть текст, поставте пропущені розділові знаки. Випишіть дієслова-синоніми, доберіть спільнокореневі до виділеного слова.

*Коли хочуть щось сказати про народ оповідають про його землю згадують яких великих людей дала ця земля світові. Українці **народ** Шевченка. Чи не у кожній світлиці по селах раніше на покуті під вишиваними рушниками висів портрет Кобзаря. Кожна така українська хата була твердинею духу. Сім'я входила в родину родина в рід рід у народ. Завдяки Тарасу люди усвідомлювали себе як народ. Хто не усвідомлює себе частиною народу не замислюється над тим для чого живе.* (5 б.)

IV. Прочитайте уривок із повісті Т. Шевченка «Музикант».

Я страшенно люблю дивитися на щасливих людей, і, по-моєму, немає прекраснішого, немає чарівнішого видовища, як образ щасливої людини.

Напишіть творчу роботу на тему «Що таке щастя?». Висловіть також думку про те, чи можна Т. Шевченка вважати щасливою людиною. (12 б.)

Завдання для III (обласного) етапу IV Міжнародного мовно-літературного конкурсу учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка

8 клас

I. Дайте коротку відповідь на запитання.

1. Де було написано «Заповіт»?
2. За чиї кошти був виданий «Кобзар» 1840 р.?
3. Прізвище українського актора, який зобразив Шевченка у фільмі «Сон».
4. Куди Шевченко таємно записував свої вірші під час заслання?
5. Яке дерево посадив поет у Новопетрівському укріпленні?
6. У якому місті поет проживав близько півроку після звільнення?
7. Які пісні Кобзаря стали народними?
8. Героїня якого твору Шевченка перевертілюється в квітку і розповідає про трагедію свого життя? (по 1 б.)

II. Згадайте і запишіть прислів'я про Кобзаря (або напишіть власний варіант римованого закінчення)

Мучили Шевченка, карали... Жив Тарас у неволі... Щоб народу служити, треба, як Шевченко... (3 б.)

III. Спишіть, поставте пропущені розділові знаки. Підкресліть означення. Перебудуйте речення із дієприкметниковими зворотами, щоб не треба було вживати коми.

«Тарасова світлиця» перший скромний музей Кобзаря який спорудили на Чернечій горі через 20 років після смерті поета... Нині цю непоказну дерев'яну хатину покриту солом'яною стріхою знову бачать відвідувачі на Тарасовій горі. Музей це пам'ять про генія чисте джерело нашої національної гідності врятоване від намулу безпам'ятства.

(5 б.)

IV. Прочитайте текст. Ліндон Б. Джонсон (Президент США 1963 – 1969 рр.) сказав: «Шевченко цілком заслуговує на почесні, якими оточується. Він був більше, як українець, - він був державним мужем і громадянином світу Він був більше, як поет... Його поезія... подавала надію тим, що впадали у розпач, і спонукала до дії тих, хто без неї погодився б на рабство... його слова знаходили читача і любов далеко поза кордонами рідної країни. Видання його поезій були такі вартісні, що кожна родина старалася мати дві книжки – Біблію і Шевченка...». Що ви думаєте з цього приводу? Напишіть творчу роботу на тему: «Кобзар» у моїй родині». (12 б.)

9 клас

I. Дайте коротку відповідь на запитання.

1. Перу та пензлю Шевченка належать такі літературні твори, як «Дорошенко», «Никита Гайдай», «Слепая красавица» та картини «Група сплячих жебраків», «Панна сотниківна». Що об'єднує ці літературні та мистецькі твори?
2. Цей список розпочато в 1962 р. і щорічно поповнюється. До нього потрапили П. Тичина, О. Гончар, П. Загребельний, В. Сосюра, Г. Тютюнник, В. Симоненко та ін.. Що це за список?
3. Є. Сверстюк пише: «У той щедрий рік високого сонця поет любові прагнув прихилити небо своєму народові й піднести його до вершин, що зясніли перед ним самим». Про який рік іде мова?
4. Назвіть імена композиторів, які творили музичну Шевченкіану.
5. Ця балада надрукована Гребінкою в 1838 р., її назва дослівно означає «божевільна жінка», нині це улюблена народна пісня з іншим заголовком. Про який твір іде мова?
6. Який твір Шевченка було вперше екранізовано?
7. Як називається перший екранізований фільм про Кобзаря?
8. Які художні твори про життя Т. Шевченка ви знаєте?

II. Спишіть, ставлячи пропущені розділові знаки. Підкресліть граматичні основи. У виділеному реченні підкресліть усі члени.

Канівські гори...Зачаровано вдивлявся в них Т.Шевченко пливучи влітку 1859 р. вниз по Дніпру великим човном до приятеля вченого М.Максимовича. Чутливий до краси рідної природи поет милуючись гострим канівським берегом не міг не змалювати його. Він зупинився проти Чернечої гори не відаючи про те що саме на ній він незабаром спочине навіки. У змученому серці поета ожила заповітна мрія хоч умерти на батьківщині що не раз проникливо було висловлено у різних поезіях. (7 б.)

III. Прочитайте текст.

24 серпня цього року в Севастополі стартували зйомки фільму про участь Тараса Шевченка у морських походах Аральським морем (роботу над створенням стрічки розпочали ще наприкінці 2011 р.). Деякі сцени фільму зніматимуть у севастопольському військово-морському музеї «Михайлівська батарея» та Казахстані. Фільм розкриватиме маловідомі факти з військової служби поета під час описової експедиції О. І. Бутакова Аральським морем (1848 – 1849). Підсумком цієї експедиції стала мапа Аралу, що відкрила Європі не відоме до того часу море . На головну роль затверджено заслуженого артиста України В. Таганова. На екрани фільм вийде до 200-річного ювілею від дня народження Великого Кобзаря.

Уявіть, що вас запросили для роботи над кіносценарієм майбутньої стрічки. Напишіть, які епізоди з життя поета в цей період ви б неодмінно запропонували для сценарію. Напишіть творчу роботу (жанр довільний). Доберіть заголовок. (12 б.)

10 клас

I. Дайте коротку відповідь на запитання.

1. Твір, написаний Шевченком за 10 днів до смерті - ...
2. Кого поет називав «Пророче наша, моя ти доне»?
3. Найвідоміший драматичний твір Кобзаря - ...
4. Був період, коли Т. Шевченко більше двох місяців проплавав на шхуні «Костянтин». Яким морем ходила ця шхуна, хоча, взагалі, це і не море?
5. Скільки захлавних книжечок було в поета під час заслання?
6. Що подарувала на згадку митцю Варвара Репніна?
7. З яким твором Шевченка перегукується ідейним змістом та жанрово-композиційною специфікою поема Г. Гейне «Німеччина. Зимова казка»?
8. Хто творив художню Шевченкіану?
9. Ця поема ввійшла до «Кобзаря» 1840 р. , не була присвячена історичній темі, до сліз розчулила Брюллова, присвячена Жуковському. Про який твір іде мова? (по 1 б.)
10. Шевченко і географія: де відбуваються події цих творів?

«Єретик», «Наймичка», «Кавказ», «Гамалія», поема «Сон». (2 б.)

II. Спишіть, ставлячи пропущені розділові знаки. Речення із зворотами перебудуйте на складні.

Кожен українець знає напам'ять чималу частину «Кобзаря». Ми зачаровані відточеним словом та могутністю духу вчитуємося у твори генія. Кожен день його життя має для нас глибокий смисл сповнений особливого значення. Ми стаємо віч-на-віч з «Кобзарем» перевіряючи себе. Живий приклад Шевченка дзеркало нашої душі барометр для вимірювання стану духовності нашої. (7 б.)

III. Напишіть твір-роздум «Багатогранність Шевченкової музи», використавши за основу слова П. Куліша: «Почав “Кобзарем”, а закінчив “Букварем”». (12 б.)

11 клас

I. Дайте коротку відповідь на запитання.

1. Псевдонім Т. Шевченка - ...

2. Під впливом якого твору був складений програмний документ Кирило-Мефодіївського братства?
3. Хто клопотався про помилування поета після смерті Миколи І?
4. На честь повернення Шевченка із заслання М. Щепкін поставив у Нижньому Новгороді п'єсу українського письменника. Назвіть її.
5. Назвіть митців-персонажів прозових повістей Т. Шевченка.
6. Що зобразив Кобзар на титульній сторінці рукописної збірки «Три літа»?
7. Коли і ким були здійснені перші повні видання «Кобзаря»?
8. Назвіть прізвище письменника, що у II пол. ХХ ст. помер у концтаборі у віці 47 років і посмертно був удостоєний Шевченківської премії.
9. Назвіть відомих ілюстраторів «Кобзаря».
10. Це найбільший ліро-епічний твір Кобзаря, він присвячений конференц-секретареві Академії мистецтв В. І. Григоровичу, вийшов окремим виданням у 1841 р., нині створено музей цієї поеми. Назвіть її.
11. Як називається Шевченків щоденник? (по 1 б.)

II. Спишіть текст, ставлячи розділові знаки. Підкресліть вставні слова, словосполучення, речення. У виділених словах графічно позначте частини слова.

*Літературознавство минулої пори мало цікавилось походженням письменників і творило з їх життєписів стилізовані «життя». Про Шевченка існувало за нечисленними винятками сентиментально-сльозаве **оповідання** що **починалося** як правило так в с. Моринцях в убогій селянській родині **народився** малий Тарас. Далі йшлося що був сирота бідував що був засланий за антиурядові вірші що одним словом був з нього «співець селянської недолі». Все це **безперечно** довершувала знана ікона Тараса в кожусі й шапці.*

*А Шевченко мав між іншим ще й **прізвище** «Грушівський». Та й досі на жаль проблема дійсного родового прізвища поета не висвітлена. Шевченко без сумніву це пізніше прозвище «**по-вуличному**» як це заведено в Україні. Відомо що дід Тараса ще Іван Грушівський був певно учасником Коліївщини. Незаепречним фактом Шевченкової поезії є її козацький дух. Це не може бути випадковим і кріпацтво Шевченків треба б обмежити найімовірніше до одного-двох поколінь. Козацьке **походження** Тараса не є припущенням у світлі його характеру й духу **творчості**.* (8 б.)

III. Напишіть адресовану вашим ровесникам передмову до сучасного видання «Кобзаря». Доберіть до тексту заголовки (стиль – публіцистичний). (12 б.)

На виконання Указу Президента України від 22.03.02 № 284/2002, листа Міністерства освіти і науки України від 24.10.2013 року № 1/9-744 «Про проведення XIII Всеукраїнського конкурсу учнівської творчості» та наказу

департаменту освіти, науки та молоді Миколаївської обласної державної адміністрації від 15.11.2013 № 353 «Про проведення I, II та III етапів XIII Всеукраїнського конкурсу учнівської творчості, присвяченого Шевченківським дням» з **21 по 24 січня 2014 року** проходив III етап Конкурсу з номінації «Література». На розгляд журі обласного етапу Конкурсу надано 48 учнівських робіт. Учасники Конкурсу виконували творчі роботи на тему «Україна, як і великий наш Кобзар, – вічні».

На розгляд журі у номінації «Література» подано роботи учнів навчально-виховних закладів із 23-ох районів, крім м. Очакова. Учасники Конкурсу виявили глибокі знання творчої спадщини Т. Г. Шевченка, досліджували поетичну, прозову та художню спадщину, доводили актуальність творчості Кобзаря. Численні роботи учасників Конкурсу вирізнялися нестандартністю та оригінальністю форм. Особливо варто відзначити креативні дослідження: «Перший український блогер» Зуєвої Яни (Новобузький район); «Україна – Шевченкова родина» Віхоть Анастасії (Миколаївський район); «Україна, як і великий наш Кобзар, – вічні» Юрпольської Катерини (м. Вознесенськ); «Україна, як і великий наш Кобзар, – вічні» Гримак Андрія, Туркол Юрія, Головіної Юлії (Кривоозерський район). Конкурсні матеріали відзначалися різноманітністю жанрів (ода, есе, щоденник, казка, оповідання, літературний нарис, поема, авторська поезія тощо), багатством лексики; захоплювали виразним естетичним оформленням. У творчих роботах учні дотримувалися норм літературної мови, викладали матеріал логічно, аргументовано. Роботи проілюстровано не лише репродукціями картин, фото, а й власними малюнками.

Конкурсанти продемонстрували вміння використовувати різні джерела інформації, зокрема архівні матеріали, монографічні наукові дослідження, мемуарну літературу. Роботи, представлені на Конкурс, виконувались у рамках індивідуальних і колективних проєктів.

Висловлюємо подяку вчителям української мови і літератури, учні яких стали дипломантами конкурсу у номінації «Література»: Зажерило А. В., (Кузнецівська ЗОШ I – III ступенів Доманівської районної ради); Мусі А. В., (Степівська ЗОШ I-III ступенів Миколаївської районної ради); Кисленко С. А., (Виноградівська ЗОШ I – III ступенів Баштанської районної ради); Трофименко А. В., (Новобузька ЗОШ I – III ступенів № 1 Новобузької районної ради); Липитенко Т. Ю., (Вознесенська гімназія №1 Вознесенської міської ради); Кучерявій В. В., (Дмитрівська ЗОШ I – III ступенів Очаківської районної ради); Гримак Т. В., (Великомечетнянська ЗОШ I – III ступенів Кривоозерської районної ради); Проценко С. С., (Баратівська ЗОШ I-III ступенів Снігурівської районної ради).

Переможцями конкурсу стали учні:

Гримак Андрій, Головіна Юлія, Туркол Юрій – учні Великомечетнянської ЗОШ I – III ступенів Кривоозерської районної ради;

Батечко Анастасія, учениця Кузнецівської ЗОШ I – III ступенів Доманівської районної ради;

Ващишина Лоліта, Тимофєєва Тетяна – учні Дмитрівської ЗОШ I – III ступенів Очаківської районної ради;

Кисленко Юлія, учениця Виноградівської ЗОШ I – III ступенів Баштанської районної ради;

Зуєва Яна, учениця Новобузької ЗОШ I – III ступенів № 1 Новобузької районної ради;

Юрпольська Катерина, учениця Вознесенської гімназії №1 Вознесенської міської ради;

Віхоть Анастасія, учениця Степівської ЗОШ I – III ступенів Миколаївської районної ради;

Плющик Надія, учениця Миколаївської гімназії № 41 Миколаївської міської ради;

Мурадян Карен, учень Мішково-Погорілівської ЗОШ I – III ступенів Жовтневої районної ради;

Плаксіна Анна, учениця Баратівської ЗОШ I-III ступенів Снігурівської районної ради.

За підсумками IV етапу XIII Всеукраїнського конкурсу учнівської творчості Зуєва Яна, учениця Новобузької ЗОШ I – III ступенів № 1 Новобузької районної ради, стала переможцем від Миколаївської області (Наказ МОН України від 25.04.2014 року № 514).

Міжнародний конкурс з української мови імені Петра Яцика

Відповідно до листа Ліги українських меценатів від 25.09.2013 № 17 щодо проведення XIV Міжнародного конкурсу з української мови імені Петра Яцика, згідно з Положенням про Міжнародний конкурс з української мови імені Петра Яцика, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 13.03.2008 № 168 та зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 15 липня 2008 року за № 643/15334, на виконання наказу департаменту освіти, науки та молоді Миколаївської обласної державної адміністрації від 03.12.2013 № 391 «Про проведення обласного етапу XIV Міжнародного конкурсу з української мови імені Петра Яцика», з метою піднесення престижу української мови серед

учнівської та студентської молоді, виховання пошани до культури і традицій українського народу 21 грудня 2013 року відбувся III (обласний) етап XIV Міжнародного конкурсу з української мови імені Петра Яцика, у якому взяли участь 169 учнів 3 – 11-х класів загальноосвітніх навчальних закладів, 1 учень ПТНЗ та 29 студентів вищих навчальних закладів I – IV рівнів акредитації Миколаївської області.

Найактивнішими серед конкурсантів-школярів стали представники від міст Миколаєва, Первомайська, Вознесенська, Южноукраїнська; Арбузинського, Баштанського, Березанського, Березнегуватського, Вознесенського, Братського, Веселинівського, Владіївського, Доманівського, Жовтневого, Новобузького, Новоодеського, Єланецького, Миколаївського, Первомайського, Снігурівського, Казанківського, Кривоозерського районів, що свідчить про належний рівень навчально-методичної та виховної роботи з української мови. Не взяли участі у III етапі Конкурсу представники ЗНЗ м. Очакова.

Найвищу результативність засвідчили учасники Конкурсу – школярі м. Миколаєва (I місце – 8 учнів, II місце – 1 учень, III місце – 18 учнів), Баштанського району (I місце – 1 учень, II місце – 2 учні, III місце – 5 учнів) м. Первомайська (II місце – 1 учень, III місце – 5 учнів), м. Южноукраїнська, Новоодеського, Снігурівського (II місце – 1 учень, III місце – 2 учні), Первомайського, Новобузького, Казанківського району (III місце – 4 учні), Миколаївського району (II місце – 1 учень, III місце – 1 учень), Кривоозерського (III місце – 3 учні), Доманівського району (II місце – 1 учень, III місце – 3 учні), Єланецького, Братського, Вознесенського, Жовтневого районів (III місце – по 2 учні).

Учасники Конкурсу показали досконалі знання програмового матеріалу, практичні мовні уміння і навички. Більшість учнів продемонстрували вміння

користуватися засобами рідної мови, її стилями, а також – знання фонетичної, лексичної, словотворчої, граматичної та правописної системи української мови.

ЗАВДАННЯ III ЕТАПУ XIV МІЖНАРОДНОГО КОНКУРСУ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ІМЕНІ ПЕТРА ЯЦИКА

5 клас

1. Перепишіть слова згідно з нормами правопису.

Різдв...яний, під...язичний, д...т...ясла, Марин...чин, учител...чин, запороз...кий, турис...кий, м...р...ж...во, мар...во, брут...о, куп...юра, жит...євий, міськ...ом, від...звеніти, л...ян...ий, кі...ті, м...даль, духм...яний, пів...Азії, Лук...ян, Св...ятослав, т...мяний, ж...рі, віл...а. (12 б.)

2. Підкресліть головні та другорядні члени речень.

Києве, твоя історія велична! Проходили століття, приносили радощі й горе, залишали сліди на твоєму обличчі.

На честь перемоги над печенігами Ярослав Мудрий спорудив собор Святої Софії. Це диво – окраса й слава Київської Русі. Біля цієї пам'ятки архітектури я відчуваю подих віків. (5 б.)

3. Поясніть, чим відрізняються значення слів. Із однією парою складіть речення.

Репетирувати – репетувати, путати – плутати, підсніжник – пролісок. (5 б.)

4. Складіть оголошення за самостійно обраною темою. (3 б.)

5. Мовна вікторина.

– Як перетворити ворота на їхнього захисника?

– Який звук треба додати до слова *іду*, щоб швидше дістатися до якогось місця?

– Яким ключем хати не замкнеш? (3 б.)

6. Уявіть, що Ви – майбутній художник. Розкажіть про одну із картин, яку Ви хотіли б намалювати. Які образи створите? Які кольори переважатимуть на вашому полотні? (обсяг – 1 – 1,5 сторінки).

(12.)

6 клас

1. Перепишіть слова згідно з нормами правопису.

Пів...Юрмали, Гор...кий, міл...ярд, скільки/небудь, глазур...ю, стат...ей, яхт/клуб, попід/вікон...ю, трьох/атомний, ультра/модний, усно/поетичний, темно/ліловий, хто/зна/де, кав...ярня, м...юзик/хол..., пр...зирство, їж...жу, вакуум/апарат, скатер...ка, щастя/доля, л...вада, лебедин...ий. (12 б.)

2. Спишіть речення. Поставте пропущені розділові знаки. З'ясуйте, який розділовий знак і де саме треба поставити, щоб змінився зміст речення. Запишіть інший варіант .

На святковий захід прийшли всі школярі студенти викладачі працівники бібліотеки. (3 б.)

3. Поясніть, чим відрізняються значення слів. З однією парою складіть речення.

Відношення – ставлення; слідити – стежити; письменний – грамотний . (6 б.)

4. Мовна вікторина.

– Які два займенники можуть псувати шляхи?

– Якої коси не розчешеш?

– На якій лаві не всидиш?

– Яку череду не женуть на пасовище? (4 б.)

5. Визначте дієвідміну дієслів. Які з них належать і до I, і до II?

Берегти, вести, сукати, молоти, гоїти, клеїти, слати, боротися, одержати, волокти, волочити, гудіти, брязкотіти, гуркотіти, сопіти, іржати. (4 б.)

6. Напишіть твір-роздум «Ласкаві слова – що весняний дощ». (12 б.)

8 клас

1. Перепишіть слова згідно з нормами правопису.

Жмен...ці, ін...ші, різ...б...яр, будь/що/будь, пів...юрти, без...імен...ий, шампін...йон, генерал/майор, пів/відра, жар/птиця, водно/спортивний, Іл...я, ро...п...ят...я, рутв...яний, сурм...яний, авіа/лайнер, хорис...ці, шіс...сот, аби / що, не/звіданий, бов...ан, нехворощ...ю, як/таки, в/сухо/м...ятку, там/сям, дез...нтеграція, лібрет...о, старо/болгарський, п...р...ферія, вар...во, р...ц...див, все/одно, віч/на/віч, на/віки/вічні, по/латині, на/призволяще. (12 б.)

2. Складіть речення зі словом *лірика*, щоб у кожному з них воно було різними членами речення: підметом, присудком, додатком, означенням. Форму слова можна змінювати. (4б.)

3. Поясніть, чим відрізняються значення слів. З однією парою складіть речення.

Дзвонити – телефонувати, кватирка – квартирка – фіранка, світ – мир. (5 б.)

4. Якою частиною мови виступає слово *край* у поданих реченнях?

Хочеться подивитися на свій *край* на милий.

Тече вода *край* города.

На *край* світу билину море покотило.

Сказав – і *край*.

(4 б.)

5. Від поданих прикметників утворіть неофіційні назви одиниць територіального поділу України.

Наддніпрянський, буковинський, львівський, закарпатський, вінницький, галицький, харківський, побузький, подільський, причорноморський, слобожанський, поліський. **(3 б.)**

6. Розкажіть про традиції, які існують у вашій школі. Напишіть твір-розповідь. **(12 б.)**

9 клас

1. Перепишіть слова згідно з нормами правопису.

Дон...чин, вол...єр, т...м...яний, ковз...кий, хто/зна/з/ким, воз...єднан...я, під...яр...я, бор/машина, між...ярусний, гірко/кисло/солоний, віце/спікер, північно/американський, , радіо/майстерня, зап...яс...ний, або/що, в/цілому, тимчасово/зобов...язаний, хімічно/стійкий, фельд/єгер, у/розріз, до/щенту, до/речі, поки/що, на/зло, мов/би/то, в/пам...ятку, за/пані/брата,, тим/часом, екс/ч...мпіон, Ап...ол..он, пліч/о/пліч, фото/папір, грав...юра,б...язь, краков...як, по/черкаськи. **(12 б.)**

2. Поясніть, чим відрізняються значення слів. З однією парою складіть речення.

Достоїнство – гідність , стакан – склянка, прозовий – прозаїчний . **(6 б.)**

3. Прості речення з однорідними присудками перетворіть на складносурядні.

Зійшло веселе сонце й розсіяло гнітючу темряву. Прокинулися невтомні пташки і своїм радісним щебетом наповнили поля. Повіяв легенький вітерець і сколихнув листя на деревах. Я глянув крізь вікно на залитий сонцем сад і згадав улюблену з дитинства пісню. **(4 б.)**

4. Відредагуйте речення, замінивши активні дієприкметники недоконаного виду в кожному з них одним із способів: а) складним реченням, б) дієприслівником, в) однорідними членами, г) пасивним дієприкметником.

Здалеку долітають завмираючі в тиші звуки пісні. Згасаючий поволі промінь сонця кривавить білокору берізку. Нудьгуючими від пересичення очима дивився він на село. Не бійся гостя, сидячого за столом.

5. Напишіть творчу роботу на одну з тем: «Поезія – це музика ...» (Вольтер); «Живопис – це поезія, яку бачать, а поезія – це живопис, який чують» (Леонардо да Вінчі); «Усі види мистецтв служать ...мистецтву жити на Землі» (Б. Брехт).

6. Продовжіть думку. У Полтаві живуть полтавці; у Києві –...; у Сумах...; у Донецьку...; у Харкові...; у Львові...; у Вінниці...; у Черкасах...; у Миколаєві...

10 клас

1. Перепишіть слова згідно з нормами правопису.

Індо/європейський, стоп/кран, агро/економічний, перс...ні, пан...європейський авторсько/правовий, камін...чик, з...економити, бояз...кіс...т..., альфа/промені, трохи/вище/зазначений, червоно/гарячий, авторсько/правовий, без...ядерний, до/пут...я, кінець/кінцем, на/прокат, на/виворіт, як/не/як, не/любов, з/усіх/усюд, геть/чисто, на/гора, с/під/лоба, дарма/що, та/ж/так, проїз...ний, десь/інде, молочно/кислий, пас...янс, піц...икато, ідея/фікс, за/пані/брата, різдв...яний, верб...я, попад...я, таки/все, наряд/чи, до /речі, спокон/віків, форс/мажор, будь/що/будь, дзв...якнути, вол...єр, перехрес...ний, фельд/єгер, буцім/то, тим/часом. (12 б.)

2. Поясніть, чим відрізняються значення слів. З однією парою складіть речення.

Сенс – зміст – уміст, примірник – екземпляр, признання – зізнання – освідчення.

(6 б.)

3. З поданих уривків за схемою побудуйте складне речення. Дайте його загальну характеристику, поясніть пунктограми.

То було давно. Він бачив далекі краї. Сонце й море навперейми намагалися розгорнути перед ним свої дива. Буденне життя ущерть занесло попелом згадки.

[ ], (де), але [ ] і [ ]. (10 б.)

4. Запишіть слова у фонетичній транскрипції. Назвіть фонетичні явища, що відбуваються в поданих словах.

Отже, ллється, книжці, цвіт, вокзал, призвичаюєшся. (6 б.)

5. Розподіліть жанри за стилями мовлення.

Розписка, оповідання, бесіда, комедія, діалог, статут, поема, памфлет, нарис, роман, рецензія, інструкція, трагедія, монографія, дискусія, промова, повість, фейлетон, лірика, гумореска. (5 б.)

7. Напишіть творчу роботу на тему: «Є видовище, прекрасніше за небо, - це глибина людської душі» (В. Гюго). (12 б.)

11 клас

1. Перепишіть слова згідно з нормами правопису.

Авто/мото/VELO/шино/тракторний, миш...як, ком...юніке, перед...ювілейний, народно/пісенний, прихвос...ні, безгріш...я, норд/ост, до/вподоби, будь/ласка, суспільно/необхідний, порт...єра, івано/франківець, кінець/кінцем, сам/на/сам,

на/опашки, бр...н...чати, навіжен...ий,Тор...ічел...і, сюр...еалізм, ін...екція, ч...нара, конфет...і, в/три/дорога, кока/кола, огнен...ий, менш/вередливий, н...юанс , стокат...о, трас/європейський, мад...яр, андор...ський,зло/ворожий, пліч/о/пліч, супер/приз, вряди/годи, диз...юнкція, балас...ний, кунг/фу, ім...іграція, Він...ич...ина, порт...єра, беладон...а, кінець/кінцем, над/зелень, ого/го, по/четверо, раз/у/раз. (12 б.)

2. З поданих уривків побудуйте складне речення за даною схемою. Зробіть синтаксичний розбір(підкресліть члени речення, укажіть частини мови, дайте загальну характеристику всій конструкції і компонентам).

Мудрий скарбничий – пам'ять людська. Вона зберігає часом звичайні, нічим непримітні з першого погляду бувальщини. Вона знає: настане в житті людини такий час, така мить, що вони оживуть , осяяні промінням почуттів. Ім'я їй – спогад.

[ ] : [ ], наче ( ) : [ ], а [ ], що ( ), а [ ]. (12 б.)

3. Поясніть, чим відрізняються значення слів. З однією парою складіть речення.

Область – галузь – сфера – ділянка – зона – царина, свита – почет, приводити – призводити – наводити. (7,5 б.)

4. Дайте чітку й лаконічну відповідь на запитання.

– Чому слово *смієшся* не має шиплячих приголосних, а слово *розшити* - свистячих?

– Коли *не/зважаючи* пишемо разом, а коли окремо?

– Якою частиною мови може бути слово *як*? (3 б.)

5. Укажіть різновиди омонімів на прикладі поданих речень.

Дике Поле кінь копитом поле. Твої листи зів'ялим листом пахнуть. Вересне мій, веслами гребти, ждуть тебе на березі з кошиком гриби. (3 б.)

6. Напишіть нарис про визначну людину вашого краю. (12 б.)

У IV (загальнонаціональному) етапі XIV Міжнародного конкурсу з української мови імені Петра Яцика взяли участь 27 учнів і 11 студентів нашого регіону. Переможцями стали учні: **Кухтей Микола**, учень Снігурівської гімназії Снігурівської районної ради – I місце; **Повстемська Анна**, учениця Романобалківської ЗОШ I-III ступенів Первомайської районної ради – III місце.

З 18 до 21 березня 2014 року у рамках підготовки до відзначення 200-річчя від дня народження Т. Г. Шевченка відбувся **обласний фестиваль дитячої художньої творчості «Таланти твої, Миколаївщино»** у номінації «Юні майстри художнього слова».

Фестиваль дитячої творчості дав змогу підтримати обдарованих дітей і талановитих педагогів, а також сприяв популяризації кращих зразків творів мистецтва, вихованню високої духовності, культури в дитячому та молодіжному середовищі.

Результати творчих змагань у номінації «Юні майстри художнього слова» засвідчили наявність ефективної роботи з учнівською молоддю та відповідальне ставлення організаторів до підготовки Фестивалю Березанського, Веселинівського, Вознесенського, Врадіївського, Доманівського, Єланецького, Жовтневого, Казанківського, Миколаївського, Новобузького, Снігурівського відділів освіти райдержадміністрацій і управлінь освіти Миколаївської, Первомайської, Вознесенської міських рад.

Учасники представили творчі роботи (власні інсценізації та інсценізації творів Т. Шевченка) із використанням ІКТ. Слід відзначити високий рівень організаційно-методичних заходів, спрямованих на якісну підготовку до участі у Фестивалі таких педагогічних працівників, як: Снігурівської районної гімназії Снігурівської районної ради (керівник – Довбик І. М.), Шевченківської ЗОШ І–ІІІ ступенів Жовтневої районної ради (керівник – Трохова Т. В.); Зеленогайської ЗОШ І–ІІ ступенів, Трихатської ЗОШ І–ІІІ ступенів Миколаївської районної ради (керівники: Зацарна В. М., Леонтьєва І. М.); Вознесенської гімназії № 1 і ЗОШ І–ІІІ ступенів № 7 Вознесенської міської ради (керівники – Мініч Т. З., Стеля О. Ю., Котляренко Р. І., учителі української мови і літератури); Олександрівської ЗОШ І–ІІІ ступенів Вознесенської районної ради (керівник – Погорелова В. А.); Первомайської ЗОШ І–ІІІ ступенів

№ 1, № 9, № 15, гімназії, ДЮЦНВ Первомайської міської ради (керівники: Ратушняк Т. М., Чернега В. М.).

Переможці обласного фестивалю дитячої творчості «Таланти твої, Миколаївщино» у номінації «Юні аматори сцени»:

Середня група

I місце

Цой Марина, учениця Снігурівської районної гімназії Снігурівської районної ради (керівник – Довбик І. М.)

II місце

Жук Дмитро, учень Шевченківської ЗОШ I–III ступенів Жовтневої районної ради (керівник – Трохова Т. В.);
Лебідь Анна, учениця Михайло-Ларинської ЗОШ I–III ступенів Жовтневої районної ради (керівник – Смірнов В. В.)

III місце

Пахута Влад, учень Зеленогайської ЗОШ I–II ступенів Миколаївської районної ради (керівник – Зацарна В. М.);
Бензар Катерина, учениця Олександрівської ЗОШ I–III ступенів Вознесенської районної ради (керівник – Погорелова В. А.).

Старша група

I місце

Ісаєнко Аліна, учениця Миколаївської ЗОШ I–III ступенів № 28 Миколаївської міської ради (керівник – Бондаренко М. Г.).

II місце

Кондратьєва Алла, учениця Трихатської ЗОШ I – III ступенів Миколаївської районної ради (керівник – Леонтєва І. М.);
Стожук Анастасія, учениця Новобузької ЗОШ I–III ступенів Новобузької районної ради (керівник – Валкова І. М.).

III місце

Загороднікова Крістіна, учениця Вознесенської гімназії Вознесенської районної ради (керівник – Котляренко Р. І.);
Юрнюк Анастасія, учениця Миколаївської ЗОШ I–III ступенів № 28 Миколаївської міської ради (керівник – Манцура О. В.).

Кожна обдарована дитина – це індивідуальність, яка потребує особливого підходу. Реалізація обдарування вимагає створення толерантного простору, залучення обдарованої особистості до неперервного процесу самовдосконалення, саморозвитку, самонавчання.

На виконання Указу Президента України від 11 квітня 2012 року № 257/2012 «Про додаткові заходи з підготовки та відзначення 200-річчя від дня народження Тараса Шевченка», Постанови Верховної Ради України від 19 червня 2013 року № 340-VII «Про підготовку та відзначення 200-річчя від дня народження Тараса Григоровича Шевченка», розпорядження голови облдержадміністрації від 24.12.2013 № 395-р «Про відзначення у 2014 році 200-річчя від дня народження Т. Г. Шевченка в Миколаївській області» вшановуємо пам'ять про видатного українського поета, художника, мислителя, громадського діяча Т. Г. Шевченка. Варто передбачити проведення в навчальних закладах України: циклу лекцій, бесід, уроків, літературних годин та годин спілкування «Урок Кобзаря», бібліотечних виставок, експозицій, фотовітрин з відповідної тематики, читань творів Т. Г. Шевченка, круглих столів, вечорів вшанування, захисту науково-дослідницьких робіт, присвячених життю та творчості Тараса Григоровича Шевченка в рамках Малої академії наук.

Рекомендуємо залучити до участі у святкуванні знаменних дат молодіжні та дитячі громадські організації. Слід врахувати, що вищезазначені заходи для учнів молодшого шкільного віку можуть ефективно здійснюватись шляхом залучення дітей до сюжетно-рольових ігор, гри-драматизації, інсценування, гри-бесіди, гри-мандрівки, екскурсій, уявної подорожі, інсценізацій, вікторин, виставок малюнків, театральних вистав.

Для дітей старшого шкільного віку під час проведення заходів з нагоди вшанування пам'яті та вивчення творчої спадщини Тараса Шевченка використовуються такі форми роботи, як: турніри ораторів, музичні вітальні, фольклорні експедиції, презентації-захисти, театральні вистави, тематичні діалоги, конкурси творчих робіт, поетичні вітальні, літературні читання, а також проведення творчих зустрічей з письменниками, літературознавцями тощо; круглі столи, дискусії, диспути, ділові ігри, залучення дітей та молоді до участі в значущих проектах, акціях, програмах, форумах, марафонах, фестивалях, конкурсах, святах, інтелектуально-пізнавальних ігор з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, дистанційного спілкування, мережі Інтернет із зазначеної тематики. Вчителям української мови і літератури варто акцентувати увагу на знаковій події під час вивчення зазначеної теми.

Питання, яким слід приділити увагу під час проведення секційних засідань районних (міських) методичних об'єднань учителів української мови і літератури:

1. Опрацювання додатка до листа МОН України № 1/9-343 від 01.07.14 про викладання української мови і літератури у 2014-2015 н. р.
2. Навчально-методичне забезпечення викладання української мови і літератури в 5-11 класах у 2014–2015 роках.
3. Проведення випереджувальних лекційно-практичних занять, ділових ігор, моделювання уроків з тем, передбачених новою програмою для 6 класу (із метою науково-методичної допомоги, активізації творчої діяльності вчителів).
4. Рік Т. Г. Шевченка в Україні. Заходи до відзначення 200-річчя від дня народження Т. Г. Шевченка.
5. Участь у всеукраїнському конкурсі «Учитель року» як шлях підвищення професійної майстерності учителя української мови і літератури.
6. Організаційний аспект щодо використання програм курсів за вибором, факультативів у навчальному процесі.

7. Творчий потенціал педагога як умова творчого розвитку учнів (участь в олімпіадах, мовно-літературних конкурсах, грі «Соняшник»).
8. Обговорення підручників з української мови для 5 класу, які проходять апробацію.